

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta sekä arvonlisäverolain, verontilityslain ja tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annettu laki sekä muutettavaksi verontilityslakia, tuloverolakia ja arvonlisäverolakia.

Kuntien hankintoihin liittyvien arvonlisäveronpalautusten takaisinperintä uudistettaisiin luopumalla erillisestä takaisinperintäjärjestelmästä. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjakoa pyrittäisiin kuitenkin säilyttämään muuttumattomana. Takaisinperinnästä luopumisen aiheuttama valtion tulonmenetykset otettaisiin huomioon muissa valtion ja kuntien välisissä rahavirroissa siten, että kuntien yhteisöveron jako-osuutta alennettaisiin ja valtionosuuksien perusteena olevista kustannuspohjista vähennettäisiin arvonlisäveron osuus.

Verontilityslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että takaisinperintäjärjestelmästä luopumisesta johtuen sekä valtion ja kuntien rahoitussuhteiden muutokseen liittyen kuntien jako-osuutta yhteisöveron tuotosta alennettaisiin ja valtion osuutta korotettaisiin vastaavasti. Lisäksi seurakuntien jako-osuutta ehdotetaan korotettavaksi ja valtion osuutta alennettäväksi. Verontilityslakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että

yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuudet vahvistettaisiin kerralla lopullisiksi. Laskentaperusteena käytettäisiin kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietoja. Verontilityslain mukaista vuosia 1999—2001 koskevaa siirtymäaikaa jatkettaisiin kahdella vuodella, ja siihen tehtäisiin rahamääriä koskevat tarkistukset sekä jako-osuuksien oikaisuja koskeva säännökset.

Tuloverolakiin ja verontilityslakiin ehdotetaan tehtäväksi yhteisöveron jako-osuusmuutoksia vastaavat muutokset.

Lisäksi arvonlisäverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnille ja kunta-yhtymille myönnettäisiin palautusverottomista terveyden- ja sairaanhoitoon sekä sosiaalihuoltoon liittyvistä hankinnoista. Palautuksen suuruus olisi 5 prosenttia hankintahinnasta, ja se vastaisi yksityiseltä sektorilta ostettujen palvelujen hintaan keskimäärin sisältyvää piilevää arvonlisäverokustannusta.

Esitys liittyy samassa yhteydessä annettaviin esityksiin, joiden tarkoituksena on vakauttaa kuntataloutta. Esitys liittyy lisäksi valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2002 alusta.

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Kuntatalouden kokonaistasapaino on viime vuosina parantunut. Tasapainon parantuminen on perustunut erityisesti yhteisöveron voimakkaaseen mutta kunnittain epätasaiseen kasvuun. Myös yhteisöveron kertymässä on kuntien välillä suuria eroja. Yhteisöveron suhdanneherkkyys on vähentänyt kuntatalouden vakautta ja ennustettavuutta. Yhteisöveron epätasaisesta jakautumisesta, valtionosuusjärjestelmän ja yhteisöveron perusteiden uudistamisesta sekä

muun muassa kunnallisverotuksen vähennysten kasvusta on aiheutunut se, että kuntien väliset taloudellisen liikkumavaran erot ovat kuntaryhmittäin ja alueellisesti tarkasteltuna viime vuosina jatkuvasti kasvaneet. Tätä kuvaa se, että vuonna 2000 lähes 200 kunnan vuosikate jäi kuntatalouden positiivisesta kokonaiskehityksestä huolimatta negatiiviseksi. Vuonna 1994 käyttöön otettu kuntien arvonlisäveron takaisinperintäjärjestelmä on omalta osaltaan lisännyt rahoitusongelmia erityisesti kunnissa, joissa arvonlisäveron palautukset

ovat jääneet huomattavasti pienemmiksi kuin kunnan asukasluokan perustuva arvonlisäveron palautusten takaisinperintä. Kunnallistalouden vakauden parantaminen ja kuntien välisen taloudellisen eriytymisen ehkäisy edellyttävät toimenpiteitä, joilla vähennetään kuntien riippuvuutta yhteisöverosta ja samanaikaisesti lisätään toimenpiteitä, joiden rahoitustasapainoa parantavat vaikutukset kohdistetaan erityisesti talousvaikeuksissa oleviin kuntiin ja kuntaryhmiin. Toimenpiteitä, joilla näihin tavoitteisiin voidaan päästä, ovat kuntien arvonlisäveronpalautusten takaisinperintäjärjestelmästä luopuminen, kuntien yhteisöveron jako-osuuden alentaminen, verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen uudistaminen ja valtionosuuksien lisääminen siten, että koko maan tasolla eri toimenpiteet yhdessä eivät muuta kuntien ja valtion välisiä rahoitussuhteita.

Tähän esitykseen sisältyvät ne kuntatalouden vakautta parantavat ehdotukset, jotka koskevat arvonlisäveronpalautusten takaisinperintää ja kuntien yhteisöveron jako-osuutta. Lisäksi tässä esityksessä ehdotetaan eräitä muita kuntien verotukseen ja yhteisöveron tilityksiin liittyviä muutoksia. Verotuloihin perustuvaa valtionosuuksien tasausta ja valtionosuuksia koskevista toimenpiteistä annetaan erilliset esitykset.

2. Nykytila

2.1. Kuntien arvonlisäveron palautukset ja takaisinperintä

Suomen lainsäädäntö

Arvonlisäverolain (1501/1993) yleisten säännösten mukaan kunnat ovat verovelvollisia liiketoiminnan muodossa harjoittamastaan tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Samalla tavalla kuin verovelvolliset yritykset kunnat voivat vähentää tätä toimintaa varten tekemiinsä hankintoihin sisältyvän arvonlisäveron. Pääosa kuntien toiminnasta jää kuitenkin arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Verotonta on nimenomaisten verottomuussäännösten perusteella esimerkiksi terveyden- ja

sairaanhoito, sosiaalihuolto ja koulutustoiminta. Lisäksi kunnan viranomaistoiminta sekä osa kunnallisen sektorin järjestämästä kulttuuri- ja urheilutoiminnasta jää arvonlisäverotuksen ulkopuolelle sen vuoksi, että toiminta ei tapahdu liiketoiminnan muodossa. Kunnilla ei ole vähennysoikeutta verotonta toimintaa varten tehdyistä hankinnoista.

Ilman erityissääntelyä kunnille muodostuisi verotuksellisesti edullisemmaksi tuottaa verottomassa toiminnassa käyttämänsä erilaiset tukipalvelut itse kuin hankkia ne ostopalveluina verovelvolliselta elinkeinonharjoittajalta. Tällaisia palveluja ovat muun muassa kuljetus-, rakentamis-, pesula-, siivous-, vartiointi-, jätehuolto- ja atk-palvelut. Kunnan ei ole suoritettava veroa sen tuottaessa nämä palvelut itse omaa verotonta toimintaansa varten. Ulkopuoliselta ostettujen palvelujen hankintahintaan sitä vastoin sisältyy arvonlisävero. Kunnan itse tuottamien verottomien palvelujen ja vastaavien verollisten ostopalvelujen välisen, taloudellisesti ja toiminnallisesti merkittävän kilpailuvääristymän syntymisen estämiseksi arvonlisäverotukseen siirtymisen yhteydessä otettiin käyttöön kuntien hankintoihin sisältyvän arvonlisäveron palautusmenettely. Palautusmenettelystä säädetään arvonlisäverolain 130 §:ssä. Sen mukaan kunnalla on oikeus saada palautuksena verotonta toimintaa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero. Palautusjärjestelmä koskee kuntien lisäksi kuntayhtymiä ja Ahvenanmaan maakuntaa. Palautusoikeus vastaa laajuudeltaan verovelvollisen oikeutta vähentää hankintoihinsa sisältyvä vero. Palautusoikeus ei siten koske yksityiseen kulutukseen eikä vähennysrajoitusten alaiseen käyttöön tapahtuvaa hankintaa. Neutraalisuussyistä palautusta ei myöskään myönnetä kiinteistön vuokraustoimintaa varten tehdystä hankinnasta. Palautus koskee sekä tavaroiden että palvelujen hankintaan sisältyvää veroa. Nykyjärjestelmässä kunnille palautetaan ainoastaan verollisten hyödykkeiden ostohintaa rasittava arvonlisävero. Käytössä ei ole menettelyä, jolla toteutettaisiin hankintaneutraalisuus verottomien palvelujen hankinnan osalta.

Arvonlisäveron palauttamisessa noudatetaan arvonlisäverolain yleisiä säännöksiä. Palautusmenettely on sama kuin vähennyksenmenettely. Käytännössä kunnat hakevat palautusta ennakkopalautushakemuksella. Palautus voidaan siten maksaa kunnille jo tilikauden aikana kalenterikuukausittain.

Verotonta toimintaa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero on tarkoitettu jäämään kunnille lopulliseksi kustannukseksi. Jotta palautusjärjestelmän käyttöönotto ei muuttaisi valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon perusteita, kuntien on yhteisesti suoritettava valtiolle takaisin saamansa palautukset. Takaisinperinnästä säädetään arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetussa laissa (79/1994). Yksittäisen kunnan osalta hankintaneutraalisuuden turvaaminen edellyttää, että takaisinperintä ei ole sidoksissa asianomaiselle kunnalle maksettavien palautusten määrään. Takaisinperittävä määrä vahvistetaan kunnan asukasluvun perusteella määräytyvänä osuutena palautettujen arvonlisäverojen yhteismäärästä.

Kuntayhtymiä ei liitetty takaisinperintäjärjestelmään hallinnollisen yksinkertaisuuden säilyttämiseksi. Myöskään Ahvenanmaan maakunnalta ei peritä palautuksia takaisin. Kuntayhtymille ja Ahvenanmaan maakunnalle palautetut verot peritään kunnilta.

Takaisinperittävä määrä perustuu edelliseltä kalenterivuodelta palautettujen arvonlisäverojen yhteismäärään. Määräytymisperusteena käytetään palautusten maksamisvuoden ensimmäisen päivän asukaslukua. Kunakin kuukautena peritään 1/12 osa palautusten yhteismäärästä. Alkuvuodesta takaisinperittävä kuukausierä määräytyy arvion perusteella. Huhtikuusta lähtien takaisinperintä perustuu toteutuneeseen palautusten määrään. Alkuvuoden maksuerien tarkistukset suoritetaan huhtikuussa. Kunnan on suoritettava maksuosuutensa sen määräytymiskuukautta toiseksi seuraavan kuukauden aikana. Kalenterivuodelle kohdistettava ensimmäinen kuukausierä maksetaan siten maaliskuun aikana. Mak-

suosuuden vahvistaa Verohallitus, ja sen perinnästä vastaavat asianomaiset verovirastot.

Euroopan yhteisön ja eräiden sen jäsenvaltioiden lainsäädäntö

Suomea sitovat Euroopan yhteisön oikeuden arvonlisäverosäännökset sisältyvät kuudenteen neuvoston direktiiviin jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste (77/388/ETY), jäljempänä kuudes arvonlisäverodirektiivi.

Kuudennen arvonlisäverodirektiivin mukaan julkisyhteisöjen harjoittama toiminta on vapautettu laajasti verosta. Direktiivin mukaan kunnalla ei ole vähennysoikeutta verotonta toimintaa varten tekemistään hankinnoista. Direktiiviin ei myöskään sisälly säännöstä, jonka perusteella kunnille palautettaisiin tätä toimintaa varten tehtyihin hankintoihin sisältyvä arvonlisävero. Useat jäsenvaltiot ovat kuitenkin ottaneet käyttöön tällaisen palautusjärjestelmän. Komissio on ilmoittanut käsityksensä, että arvonlisäveron palauttaminen on julkisyhteisöjen välinen rahoitusjärjestely, josta jäsenvaltio voi päättää kansallisesti.

Ruotsissa kuntasektorin oman tuotannon ja ostopalvelujen välinen hankintaneutraalisuus on toteutettu arvonlisäverotuksesta erillisen kuntatilijärjestelmän avulla. Siinä kunnat ja maakunnat saavat palautuksen verotonta toimintaa varten tehtyihin verollisiin hankintoihin sisältyvästä verosta. Lisäksi korvataan tiettyihin verottomiin hankintoihin sisältyvä piilevä verokustannus. Piilevän veron palautusoikeus koskee verottoman toiminnan ostoa tai avustusta terveyden- ja sairaanhoidon, sosiaalihuollon sekä koulutuksen aloilla. Piilevän veron palautuksen suuruus on 6 prosenttia ostohinnasta tai avustuksesta. Toimitiloihin liittyviä kustannuksia koskevat erityissäännöt. Kuntatilijärjestelmän rahoituksesta vastaavat kunnat ja maakunnat. Kultakin kunnalta ja maakunnalta takaisinperittävä osuus määräytyy asukaslukujen suhteessa.

Myös Tanskassa kunnat ja maakunnat saavat palautuksen verotonta toimintaa varten

tehdystä hankinnoista erityisen tasoitusjärjestelmän kautta. Palautus myönnetään verollisten hankintojen lisäksi eräistä verottomista hankinnoista ja vastaavaan toimintaan annettavista avustuksista. Verottomien hankintojen osalta palautus koskee terveyden- ja sairaanhoitoa, sosiaalihuoltoa, koulutusta sekä kulttuuri- ja urheilutoimintaa. Verottomiin hankintoihin sovellettava korvausmenettely on huomattavasti eriytetympi kuin Ruotsissa. Käyttömenoihin ja investointeihin sovelletaan eri suuruisia prosenttiosuuksia, minkä lisäksi eri toimintojen käyttömenoihin sovelletaan kahdeksaa eri prosenttiosuutta. Myös Tanskassa kunnallinen sektori vastaa palautusjärjestelmän rahoituksesta. Rahoitusosuuden määräytymisperuste on pääsääntöisesti osuus yhteenlasketusta veropohjasta. Lisäksi eräät muut EU:n jäsenvaltiot, Yhdistynyt Kuningaskunta, Ranska ja Portugali, soveltavat julkisyhteisöjen hankintoihin palautusjärjestelmää eri laajuudessa. Alankomaissa on tarkoitus ottaa käyttöön vastaavanlainen järjestelmä.

2.2. Yhteisöveron jako-osuudet

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Valtiolle, kunnille ja seurakunnille aiemmin erillisinä maksetut yhteisöjen tuloverot muutettiin vuodesta 1993 yhtenäiseksi yhteisön tuloveroksi. Tuloverolain (1535/1992) mukaan yhteisöveron saajia ovat valtio, kunnat ja seurakunnat.

Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta oli 44,8 prosenttia vuosina 1993—1997. Vuoden 1998 alusta valtion, kuntaryhmän ja seurakuntaryhmän väliset osuudet muutettiin vastaamaan 25 prosentin verokannan mukaista tilannetta siten, että verokannan kolmen prosenttiyksikön (28 %) korotus ohjattiin kokonaisuudessaan valtiolle. Vuosina 1998 ja 1999 kuntien yhteisöveron jako-osuus oli 40 prosenttia.

Vuoden 2000 alusta kuntien osuutta alennettiin valtionosuuksien indeksikorotusten maksamiseksi täysimääräisinä, kuntien harkinnanvaraisten rahoitusavustusten korotuksen

rahoittamiseksi ja verokannan yhden prosenttiyksikön (29 %) korotuksen ohjaamiseksi kokonaisuudessaan valtiolle. Lisäksi seurakuntien osuutta alennettiin opiskelijoiden asumislisän rahoittamiseksi, ja kunnan osuutta alennettiin väliaikaisesti vuodeksi 2000 eduskunnan toimesta erinäisten kunnallisten toimenpiteiden rahoittamiseksi. Vuonna 2000 kuntien jako-osuus oli 36,39 prosenttia.

Verontilityslain mukaan kuntien yhteisöveron jako-osuus vuonna 2001 on 37,25 prosenttia. Kuitenkin verontilityslain 12 §:n mukaan vuoden 2001 jako-osuutta muutetaan sen mukaan kuin uusi yksittäisten kuntien yhteisöveron jako-osuusjärjestelmä muuttaa verotuloihin perustuvien valtionosuuksien tasauksia. Tämän johdosta kuntien jako-osuutta muutettiin verovuonna 2001 sovellettavista veronsaajaryhmien yhteisöveron jako-osuuksista annetulla valtiovarainministeriön asetuksella (18/2001) siten, että vuonna 2001 sovellettava jako-osuus on 35,29 prosenttia.

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuudet

Vuodesta 1993 verotuksen toimittamista varten ei ole enää ollut tarvetta jakaa kunkin yhteisön tuloa eri kuntien kesken. Kuntien yhteinen osuus jaettiin yksittäisten kuntien kesken perusteiden, jotka pohjautuivat vuosien 1991 ja 1992 verotietojen nojalla laskettuihin, pääomatulojen ja yritystulojen verotuksen uudistuksessa vuonna 1993 kunnilta poistuneiden verotulojen suhteisiin.

Kuntien ja seurakuntien jako-osuudet määrättiin valtiovarainministeriön päätöksellä. Valtiovarainministeriöllä ei kuitenkaan ollut harkintavaltaa osuuksien määräämiseen, vaan jakoperusteista säädettiin veronkantolaissa (611/1978).

Kuntien välisten suhteiden järjestäminen vuoden 1993 uudistuksessa toteutetulla tavalla johtui aikanaan siitä, että uudistuksen tullessa voimaan haluttiin minimoida välittömät verotulomuutokset eri kunnissa. Alun perin oli selvää, että tehty ratkaisu voi olla vain väliaikainen. Yhteisöveron tuottoa ei voi pysyvästi jakaa vuosien 1991—1992 elinkeinorakenteen ja verotuottojen

perusteella, koska yritystoiminta muuttuu kunnissa jatkuvasti.

Yksittäisten kuntien jako-osuudet pysyivät kuitenkin samoina verovuosina 1994–1998. Niitä ei voitu päivittää, koska laskentaperusteena käytettäviä verotustietoja ei ole saatu verojärjestelmän muututtua vuoden 1993 alusta. Kiinteistä jako-osuuksista johtuen yksittäisen kunnan elinkeinoelämän kehitys ei heijastunut kunnan saamaan yhteisöverotuottoon. Tämän takia vuoden 1999 alusta otettiin käyttöön uuden kuntien ja seurakuntien yhteisöveron jako-osuuksien laskentaperusteet.

Nykyisin yksittäisten kuntien ja seurakuntien yhteisöveron jako-osuuksista säädetään verontilityslaisissa (532/1998). Verontilityslain 13 §:n mukaan kunnan ja seurakunnan jako-osuus määräytyy vuosittain kunkin kunnan yritystoimintaerän ja metsäerän summan suhteellisenä osuutena kaikkien kuntien vastaavasta summasta. Yritystoimintaerä määräytyy siten, että kullekin yhteisölle verovuodelta maksuunpantu yhteisövero, vähennettynä yhtiöveron hyvityksestä annetussa laissa (1232/1988) tarkoitetulla osingonsaajan hyväksi luetuilla yhtiöveron hyvityksillä, jaetaan kunnittaisiksi yritystoiminnan laskentaeriksi. Jos yhteisöllä on toimipaikka vain yhdessä kunnassa, yhteisön vero lisätään tämän kunnan laskentaerään. Jos yhteisöllä on toimipaikka useassa kunnassa, yhteisön vero lisätään näiden kuntien laskentaeriin yhteisön toimipaikkojen kunnittaisten henkilöstömäärien suhteessa.

Konserniavustuksesta verotuksessa annetun lain (825/1986) mukaisessa konsernisuhteessa olevien yhteisöjen verot lasketaan kuitenkin yhteen ja lisätään asianomaisten kuntien laskentaeriin kyseiseen konserniin kuuluvien yhteisöjen toimipaikkojen kunnittaisten henkilöstömäärien suhteessa. Kuntien osuus jaetaan yksittäisten kuntien yritystoimintaeräksi näin saatujen kunnittaisten laskentaerien suhteessa.

Kunnan ja seurakunnan metsäerää laskettaessa perusteena käytetään kantorahatulaja. Lisäksi perusteena käytetään metsän laskennallisen puhtaan tuoton perusteella arvioituja saamatta jääneitä

kantorahatulaja lakisääteisistä luonnonsuojelualueiden metsämaista.

Uusi jako-osuusjärjestelmä otettiin käyttöön erityisjärjestelyin. Verovuosien 1999 ja 2000 yhteisöveron tilityksissä sovellettavat jako-osuudet määräytyvät siten, että uuden järjestelmän mukaisten jako-osuuksien painoarvo on 50 prosenttia ja vanhojen jako-osuuksien painoarvo on niin ikään 50 prosenttia. Lisäksi vuosina 1999–2001 on kohtuullistettu erityisen merkittäviä verotuottomuutoksia siten, että uudistuksesta aiheutuvat kunnittaiset verotuottomuutokset saavat olla vuosina 1999 ja 2000 enintään 1 500 markkaa asukasta kohden verrattuna vanhojen jako-osuuksien mukaan laskettuihin yhteisöveroihin ja vuonna 2001 menetys enintään 4 000 markkaa.

Verontilityslain 14 §:n mukaan valtiovarainministeriö vahvistaa kullekin verovuodelle alustavat ja lopulliset kunnan jako-osuuden laskentaperusteet kuntien yhteisöveroista. Jako-osuudet oikaistaan 13 §:n mukaisiksi verovuoden lopullisiksi jako-osuuksiksi verovuoden säännönmukaisten verotuksen valmistuttua.

Koska jako-osuuksien laskentaperusteena käytetään viimeksi valmistuneen verotuksen tietoja, kohdistuu kunkin verovuoden jako-osuuksiin kaksi oikaisua. Esimerkiksi verovuoden 2001 alustavat jako-osuudet lasketaan ensimmäisen kerran verovuoden 1999 verotustietojen perusteella. Niitä oikaistaan verovuoden 2000 verotuksen valmistuttua vuosien 2001 ja 2002 vaihteessa. Lopullisten verovuoden 2001 verotustietojen mukaisiksi osuudet oikaistaan kyseisen verovuoden verotuksen valmistuttua vuoden 2002 lopussa.

3. Nykytilan arviointi

3.1. Kuntien arvonnäköavero palautukset ja takaisinperintä

Palautusten ja takaisinperinnän kohtaanto

Nykyisen palautus- ja takaisinperintäjärjestelmän suurin ongelma liittyy palautusten ja takaisinperinnän kuntakohtaiseen kohtaantoon. Yksittäisen kunnan saamat palautukset ja kunnalta

takaisinperittävät määrät poikkeavat usein huomattavasti toisistaan muun muassa kuntayhtymistä, investoinneista ja ostoista johtuen.

Kuntasektori on katsonut näiden erojen vääristävän kuntien välisiä taloudellisia suhteita ja nykyjärjestelmän johtavan muun muassa siihen, että vähän investoivat kunnat kustantavat voimakkaasti investoivien ja korkean menotason kuntien hankkeita. Hakiessaan harkinnanvaraista valtionavustusta kunnat ovat säännönmukaisesti vedonneet palautusten ja takaisinperinnän erosta aiheutuvaan lisäkustannukseen. Vuonna 2000 avustusta saaneista 148 kunnasta 98 oli sellaisia, joissa arvonlisäveron palautusten määrä takaisinperinnästä oli vuosina 1995—1999 alle 70 prosenttia.

Selvitysten mukaan asukasluvun mukaan ryhmiteltynä pienet, alle 2 000 asukkaan kunnat näyttävät menettävän nykyjärjestelmässä eniten ja yli 100 000 asukkaan kunnat hyötyvän eniten. Kunnan asukasluku ei kuitenkaan systemaattisesti läpi koko kuntakentän vaikuta asukasta kohden laskettujen palautusten määrään. Enemmän kuin kunnan koko sinänsä tai sen maantieteellinen sijainti palautusten määrään vaikuttaa tapa, jolla kunnan peruspalvelut on järjestetty. Mitä enemmän kunta esimerkiksi hoitaa palveluja kuntayhtymien kautta, sitä vähemmän se ostaa yksityisiä palveluja ja tavaroita omiksi tuotantopanoksikseen. Paljon kuntayhtymien palveluja käyttävät kunnat saavat siten vähemmän palautuksia kuin sellaiset kunnat, jotka tuottavat vastaavat verottomat palvelut itse. Kuntayhtymät ovat usein asukasluvultaan pienimpien kuntien valinta. Kunnan palvelutuotannon järjestämiseen vaikuttaa myös se, miten hyvin kuntayhtymien tai muiden kuntien tarjoamat palvelut ovat saavutettavissa. Esimerkiksi kunnan laajuus ja pitkä matka alue- tai maakuntakeskukseen lisäävät tarvetta tuottaa palvelut itse. Palautusten ja takaisinperinnän suuriin kuntakohtaisiin vaihteluihin vaikuttavat erityisesti myös investoinnit.

Nykyjärjestelmässä kuntayhtymät saavat palautuksia, mutta takaisinperintä kohdistetaan vain kuntiin. Tämä on ongelma,

jos palautukset eivät edes välillisesti tule käyttäjä- ja jäsenkuntien hyväksi. Muiden kuin koulutuskuntayhtymien palvelujen osalta kuntayhtymien käytöstä aiheutuvia kuntakohtaisia eroja palautusten ja takaisinperinnän määrissä ei voida pitää varsinaisena kohtaanto-ongelmana, koska näiden kuntayhtymien saamat palautukset koituvat välillisesti myös niitä käyttävien kuntien hyväksi alempina palvelujen hintoina. Kysymyksessä on pikemminkin läpinäkyvyysongelma.

Koulutuskuntayhtymien ja kuntien välillä ei sitä vastoin ole säännönmukaista rahaliikennettä valtionosuusjärjestelmässä sovellettavan niin sanotun ylläpitäjämallin seurauksena. Koulutuskuntayhtymien saamat arvonlisäveron palautukset jäävät siten ilman erillisjärjestelyjä kuntayhtymien käytettäväksi.

Verottomiin hankintoihin liittyvä neutraalisuus

Kunta voi huolehtia lakisääteisten velvoitteidensa täyttämisestä hankkimalla verottomia palveluja yksityiseltä palvelun tuottajalta. Kysymyksessä voi olla yksittäisten palvelujen osto tai esimerkiksi koko terveydenhuollon osto viranomaistehtäviä lukuun ottamatta. Yksityisinä verottomien palvelujen tuottajina voivat tulla kysymykseen sekä yleishyödylliset yhteisöt että yritykset.

Kun kunta tuottaa verottoman palvelun itse, se saa palautuksena verotonta toimintaa varten tekemiinsä hankintoihin sisältyvän veron. Hankintapäätöstä tehtäessä itse tuotetun palvelun kustannuksiin ei siten katsota sisältyvän veroa. Yksityinen verottoman toiminnan harjoittaja ei voi arvonlisäverotuksessa vähentää toiminnassa käyttämiinsä hyödykkeisiin sisältyvää veroa, joten palvelun myyntihintaan sisältyy piilevä arvonlisävero. Yksityisen kunnalle tarjoaman palvelun hinta on siten hankintatilanteessa piilevän veron verran korkeampi kuin kunnan itse tuottaman palvelun kustannukset. Koska kunta ei saa tätä veroa palautuksena, sen on verotuksellisesti kannattavampaa tuottaa palvelu itse.

Neutraalisuusongelma koskee periaatteessa

kaikkea kunnan verotonta toimintaa, kuten terveyden- ja sairaanhoitoa, sosiaalihuoltoa, koulutusta sekä eräitä liikunta- ja kulttuuripalveluja. Neutraalisuusongelma on sitä merkittävämpi mitä enemmän hankittavan verottoman palvelun tuotannossa käytetään verollisia panoksia.

Kunnat käyttävät tällä hetkellä etenkin terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalvelujen tuotannossa yksityiseltä ostettuja alihankintapalveluja. Terveydenhuollon alalla varsinainen palvelujen ulkoistaminen on ollut vähäistä. Laajemmassa mittakaavassa ulkoistamista on tapahtunut esimerkiksi Karjaalla ja Oulussa. Kunnat ostavat kuitenkin erilaisia terveydenhuollon lisäpalveluja yksityiseltä sektorilta. Tyypillisiä ostopalveluja terveydenhuollossa ovat polikliiniset tutkimus- ja toimenpidepalvelut, erikois- ja hammaslääkärin palvelut, fysikaaliset hoidot sekä kuntoutus- ja kuntotestauspalvelut. Sosiaalihuollon alalla ostetaan esimerkiksi vanhusten ja vammaisten asumispalveluja, kotipalveluja, lasten päivähoitopalveluja sekä ateriapalveluja.

Vuonna 1999 kuntien ja kuntayhtymien yksityiseltä sektorilta ostamien terveydenhuollon asiakaspalvelujen määrä oli noin 590 miljoonaa markkaa ja sosiaalihuollon asiakaspalvelujen määrä noin 2 775 miljoonaa markkaa. Lisäksi samana vuonna ostettiin terveyden- ja sosiaalihuollon erityispalveluja eli niin sanottuja välituotepalveluja arviolta noin 350 miljoonaa markkaa. Kokonaisuudessaan kaikkien verottomien terveyden- ja sosiaalihuollon palvelujen hankintojen osuus oli noin 6 prosenttia julkisen sosiaali- ja terveystoimen tuotoksesta.

Vaikka ostopalvelujen määrä on jonkin verran kasvanut vuoden 1995 jälkeen, niiden merkitys kuntien palvelutuotannossa on ollut edellä mainittuja yksittäisiä kuntia lukuun ottamatta toistaiseksi vähäistä. Tulevaisuudessa voidaan kuitenkin arvioida erityisesti vanhustenhuollon järjestämisen edellyttävän vaihtoehtoisia toteuttamistapoja.

Verottomiin hankintoihin liittyvä neutraalisuusongelma voi aiheuttaa kilpailuväristymän aloilla, joilla on jo nykyisin yksityistä tarjontaa tai joihin sitä

potentiaalisesti voi muodostua. Arvonlisäverotus vaikuttaa yhtenä kielteisenä tekijänä kilpailutilanteeseen ja kuntien toiminnan ulkoistamiskehitykseen. Kuntien oman palvelutuotannon ja ostopalvelujen erilaisen arvonlisäverokohtelun merkitys lisääntyy, jos ulkoistettujen palvelujen määrä kasvaa.

Edellä mainitun hankintoihin liittyvän neutraalisuusongelman lisäksi nykyjärjestelmään liittyy myös muunlaisia neutraalisuusongelmia. Esimerkiksi ammattikorkeakoulutoiminnassa järjestelmän heikkoutena on eri ylläpitäjämuotojen erilainen kohtelu. Kunnan ja kuntayhtymän muodossa harjoitettu koulutustoiminta oikeuttaa palautukseen, joten hankintoihin sisältyvä arvonlisävero ei näy toiminnan välittömänä kustannuksena. Yksityisoikeudelliset yhteisöt jäävät järjestelmän ulkopuolelle, joten niille hankintoihin sisältyvä arvonlisävero näkyy välittömänä kustannuksena. Tämän seurauksena kunnan ja takaisinperinnästä aiheutuvien välillisten kustannusten kohdistamiseen liittyvien vaikeuksien vuoksi erityisesti kuntayhtymän harjoittama koulutustoiminta vaikuttaa edullisemmalta kuin yksityisoikeudellisten organisaatiomuotojen käyttäminen.

3.2. Yhteisöveron jako-osuudet

Suurin suhteellinen muutos kuntien rahoitusrakenteessa on viimeisen vuosikymmenen kuluessa aiheutunut yhteisöveron tuoton erittäin nopeasta kasvusta. Kuntien yhteisöverotulo oli alimmillaan nykyisen yhteisöverojärjestelmän ensimmäisenä voimassaolovuonna 1993. Vuoden 2000 kassakertymä oli noin viidenneksen kuntien verotuloista. Kuntakohtaisesti osuus vaihtelee nollan tuntumasta lähelle puolta kunnan kaikista verotuloista.

Yhteisöt maksoivat aikaisemmin kunnallisveroa kunnan määräämän veroprosentin mukaan, ja myös kunnallisella harkintaverotuksella oli merkittävä asema. Kuntien saaman yhteisöveron periaatteellinen luonne muuttui kuitenkin kokonaan vuodesta 1993 alkaen, kun

kunnille alettiin jakaa osa valtakunnallisesti yhtenäisen yhteisöveron tuotosta.

Yhteisöveron asema paikallishallinnon tulolähteenä on Suomessa kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellisen suuri. Kuntien tulolähteenä yhteisöveroon liittyy kaksi keskeistä ongelmaa, epävakaas ja epätasainen kohdistuminen kuntien kesken.

Yhteisöveron epävakaas on rakenteellisesti lisääntynyt vuoden 1993 verouudistuksessa, jossa omaksuttiin laajaan veropohjaan ja matalahkoon yhteisöverokantaan pohjautuva järjestelmä. Siinä yritysten veronmaksu seuraa pitkälti yritysten tuloskehitystä, kun yrityksillä ei ole entiseen tapaan mittavia tuloksentasausmahdollisuuksia. Tästä aiheutuvat vaihtelut eivät kuitenkaan ole kokonaistasolla toistaiseksi nousseet esille sen vuoksi, että järjestelmän voimassaoloaika on ollut yritysten kannattavuuden ja sen mukana verotuottojen jatkuvan kasvun aikaa.

Nyt tilanne on kuitenkin muuttumassa, ja yhteisöverotuottojen viimeaikaisten ennusteiden mukaan tuottojen arvioidaan olevan laskusuunnassa.

Yhteisöverotuoton suhdanneherkkyys on luonnollisesti riski myös valtiolle, mutta kuntataloudessa tämä ongelma on selvästi vielä hankalampi. Kuntien menot aiheutuvat pääosin sellaisista hyvinvointitehtävistä, jotka edellyttävät vakaata rahoituspohjaa. Ei ole perusteltua, että kunnat turvaisivat peruspalvelujen edellyttämää rahoitusta tarvittaessa suurellakin lainanotolla, jota taas maksettaisiin takaisin ylijäämävuosina. Tällaista menettelyä vaikeuttaa osaltaan myös kuntalainsäädännön mukainen talouden tasapainottamisvelvoite. Yhtä lailla ongelmallista olisi yhteisöverotuoton vaihtelujen tasaaminen kunnallisveroprosentin jatkuvilla muutoksilla.

Yksittäisen kunnan näkökulmasta yhteisöveron tuoton heilahtelut voivat olla myös huomattavasti suurempia kuin koko kuntaryhmän tai valtion verotuottomuutokset. Kunnan yhteisöverokertymä voi olla olennaiselta osin muutaman tai vain yhdenkin yrityksen varassa, jolloin heilahtelut voivat olla todella suuria. Kunnan yhteisöveron epävakaas ja epätasaisuus aiheutuukin yleisen

suhdannekehityksen ohella monesti vielä paljon enemmän yksittäisiin yrityksiin liittyvistä seikoista. Tästä syystä monet kunnan ovatkin jo kokeneet yhteisöverotuoton nopeasta alenemisestä syntyneitä ongelmia, vaikka yhteisöveron valtakunnallinen kokonaistuotto onkin tähän mennessä jatkuvasti kasvanut. Nyt arvioitu kehitys yhteisöveron tuoton pienenemisestä kärjistää näitä ongelmia edelleen.

Epävakaasongelmaa lisää se, että kunnalle tuleva yhteisövero ei ole riippuvainen vain yhteisöjen kyseisessä kunnassa harjoittamasta toiminnasta vaan koko yrityksen tuloksesta. Kunnan verokertymään voivat vaikuttaa suurestikin myös yksittäiset yrityskaupat ja yritysjärjestelyt, koska kunnan kannalta ovat ratkaisevia sen konsernin verot, johon kunnassa toimiva yhtiö kuuluu.

Kuntien yhteisöveron jako-osuuksien muutokset ovat viime vuosina olleet erittäin huomattavia, kun niihin ovat vaikuttaneet sekä yritystoiminnan kehitykseen liittyvät seikat että jako-osuusjärjestelmän muutokset. Erityisesti jako-osuuksien oikaisut ovat aiheuttaneet kunnille yllätyksellisiä tilanteita, koska jako-osuuksien muutosten ennustaminen nykyjärjestelmässä on erittäin vaikeaa.

Yksittäisten kuntien yhteisöveron jako-osuusjärjestelmän uudistus vuoden 1999 alusta on merkinnyt joillekin kunnille yhteisöveron huomattavaa supistumista. Näitä menetyksiä on lievennetty siirtymäjärjestelyin vuosina 1999–2001. Eräiden kuntien siirtymäkauden vuosittaiset muutokset ovat siirtymäjärjestelyistä huolimatta olleet huomattavasti suurempia kuin useimmissa vastaavissa uudistuksissa viime vuosina, minkä vuoksi näillä kunnilla on ollut vaikeuksia sopeuttaa talouttaan nopeasti väheneviin tuloihin. Jako-osuus uudistuksen vaikutukset näille kunnille kärjistyvät erityisesti vuosina 2002 ja 2003, koska verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus ottaa vuosina 1999–2002 tapahtuvan yhteisöveron alenemisen huomioon tasausvähennyksen leikkautumisena täysimääräisesti ensimmäisen kerran vasta vuonna 2004.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1. Kuntien arvonnisäveron palautukset ja takaisinperintä

Palautusten ja takaisinperinnän kohtaanto

Kuntatalouden vakauden parantamiseksi sekä arvonnisäveron palautusten ja takaisinperinnän kuntakohtaisen kohtaannon kuntataloutta vääristävien vaikutusten poistamiseksi ehdotetaan, että erillisestä takaisinperintäjärjestelmästä luovuttaisiin. Edestakaisen rahaliikenteen poistaminen valtion ja kuntien väliltä edistäisi myös hallinnollista tehokkuutta ja arvonnisäveron palauttamismenettelyn tarkoituksen ymmärrettävyyttä.

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon muuttumattomuus edellyttää, että takaisinperinnästä luopuminen otetaan huomioon muissa kuntien ja valtion välisissä rahavirroissa.

Takaisinperintäjärjestelmästä luopumisen seurauksena arvonnisäveroa ei pidettäisi enää valtionosuusjärjestelmässä valtionosuuteen oikeuttavana menona, joten valtionosuuden perusteena olevista kustannuspohjista vähennettäisiin arvonnisäveron osuus. Uudistuksen jälkeen kunnille ja kuntayhtymille maksettaisiin myös opetustoimen yksikköhintarahoitus arvonnisäverottomiin kustannuksiin perustuen. Arvonnisäveron palautusjärjestelmän soveltamisalaan kuulumattomille yksityisille oppilaitoksille maksettavaan yksikköhintaan sisältyisi edelleen arvonnisäveron osuus. Järjestelyn seurauksena muun muassa nykyinen eri ylläpitäjämutojen välinen neutraalisuusongelma koulutustoiminnassa poistuisi. Valtionosuusjärjestelmiin tehtävät muutokset sisältyvät erillisiin hallituksen esityksiin, jotka annetaan tämän esityksen yhteydessä.

Kuntien ja kuntayhtymien kustannuspohjien alentamisen jälkeen jäävä summa on periaatteessa mahdollista vähentää kuntien yhteisöverosta tai valtionosuuksista taikka molemmista. Vaikutukset eri kuntien kustannuksiin riippuisivat siitä,

toteutettaisiinko toimenpide painottaen yhteisöveroja vai valtionosuuksia. Ero nykyiseen takaisinperintäjärjestelmään on systemaattisesti sitä suurempi mitä suurempi osa vähennyksestä toteutetaan yhteisöverosta. Luonnollinen selitys on, että asukasluvun perusteella valtionosuuksista tehtävä vähennys ei tältä osin eroa nykyisestä takaisinperintäjärjestelmästä. Kuntien talouden vakauden edistämiseksi ehdotetaan, että valtionosuusjärjestelmän kustannuspohjien alentamisen jälkeen jäävä summa vähennettäisiin kuntien yhteisöverosta. Tämä vähentäisi kuntien riippuvuutta suhdanneherkistä yhteisöverotuloista ja lisäisi osaltaan peruspalvelujen rahoituksen vakautta ja ennustettavuutta.

Verottomiin hankintoihin liittyvä neutraalisuusongelma

Kuntien verottomiin hankintoihin liittyvän verotuksen neutraalisuusongelman lieventämiseksi kunnille ehdotetaan myönnettäväksi laskennallinen palautus siitä piilevästä verosta, joka sisältyy yksityiseltä sektorilta tehtyihin verottomiin ostoihin. Neutraalisuuden parantuminen loisi edellytyksiä sille, että kunnat voisivat tehdä ratkaisut eri tuotantomuotojen välillä kokonaistaloudellisestiärkevimmällä tavalla ilman arvonnisäverotuksen vaikutusta. Ehdotus parantaisi siten julkisen talouden toimintaedellytyksiä. Hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi palautuksen soveltamisala rajoitettaisiin sellaisiin palvelumutoihin, joita kunnat nykyisin hankkivat yksityiseltä sektorilta tai joiden määrän voidaan odottaa tulevaisuudessa kasvavan. Palautus koskisi siten vain verottomaan terveyden- ja sairaanhoitoon sekä sosiaalihuoltoon liittyviä hankintoja.

Laskennallisen veron palautus myönnettäisiin kunnille arvonnisäverolain 34 ja 36 §:ssä määriteltyjen terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen ja niihin liittyvien palvelujen ja tavaroiden verottomasta ostosta sekä 37 §:ssä tarkoitettujen sosiaalihuoltoon liittyvien palvelujen ja tavaroiden verottomasta ostosta. Neutraalisuussyistä

palautus saataisiin myös tällaisen toiminnan harjoittajalle annetusta tuesta tai avustuksesta.

Hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi palautus myönnettäisiin saman suuruisena kaikkien terveyden- ja sairaanhoitotoimintojen ja sosiaalihuolto- toimintojen ostopuolelta. Palautuksen suuruus olisi 5 prosenttia ostohinnasta tai avustuksesta. Tämä vastaisi yksityiseltä sektorilta ostettuihin edellä mainittuihin palveluihin keskimäärin sisältyvää piilevää arvonlisäveroa.

Palautukseen oikeutettuja olisivat kuntien lisäksi kuntayhtymät ja Ahvenanmaan maakunta.

Laskennallisen veron palautukseen sovellettaisiin samaa arvonlisäverotusmenettelyä kuin kuntien verollisista hankinnoista nykyisin saatavaan palautukseen. Palautusmenettely vastaisi siten normaalia arvonlisäverotuksen vähennysmenettelyä.

Vaihtoehtoisia ratkaisumalleja

Hallitus on myös selvittänyt erilaisia vaihtoehtoja palautusten ja takaisinperinnän kuntakohtaisen kohtaannon parantamiseksi ja erityisesti kuntayhtymiin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi. Näistä malleista kuntayhtymien velvoittaminen osallistumaan palautusten takaisinperintään valtiolle niin sanotun menopohjamallin mukaisesti osoittautui parhaiten toteuttamiskelpoiseksi. Menopohjamallissa nykyinen asukaslukuun perustuva takaisinperintä korvattaisiin käyttämällä takaisinperinnän määräytymisperusteena kunnan tai kuntayhtymän ulkoisia menoja. Menopohjamallissa palautusten ja takaisinperinnän kohtaanto paranisi, mutta kuntien välisiä eroja esiintyy tässäkin mallissa. Lisäksi menopohjamalli saattaisi aiheuttaa uuden palautusten ja takaisinperinnän kohtaanto-ongelman kuntayhtymien kesken. Tämän vuoksi mallia ei ole pidetty riittävänä.

Hallitus on lisäksi selvittänyt nykyiselle palautusjärjestelmälle vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa neutraalisuus hankinnoissa kunnan itse tuottamien ja ostamien palveluiden välillä. Tällaisia menettelyjä ovat kunnan

oman palvelutuotannon verottaminen niin sanottuna oman käytön verotuksena sekä palautusmenettelyn korvaaminen kuntien hankintoja koskevan lainsäädännön muutoksella. Hankintaneutraalisuuden toteuttaminen oman käytön verotuksena lisäisi selvästi kuntien verokustannuksia. Malli olisi myös hallinnollisesti nykyjärjestelmää huomattavasti hankalampi. Hankintalainsäädännön muuttaminen siten, että tarjousvertailut suoritettaisiin arvonlisäverottomien hintojen perusteella, ei turvaisi riittävällä tavalla hankintaneutraalisuutta. Edellä mainittuihin malleihin liittyvien ongelmien vuoksi kuntien ja kuntayhtymien hankinnoista myönnettävä arvonlisäveron palautus on nykyisessä tilanteessa toimivin vaihtoehto neutraalisuuden toteuttamiseksi kuntasektorin itse tuottamien ja ostamien palvelujen välillä.

4.2. Yhteisöveron jako-osuudet

Kuntien arvonlisäveron palautusten takaisinperinnän uudistaminen ehdotetaan toteutettavaksi pääosin kuntien yhteisöveron jako-osuutta alentamalla. Tämän johdosta kuntien yhteisöveron jako-osuutta alennettaisiin 12,03 prosenttiyksiköllä eli 37,25 prosentista 25,22 prosenttiin. Valtion jako-osuutta korotettaisiin vastaavasti. Tätä muutosta sovellettaisiin verovuoden 2002 yhteisöveron tilityksiin. Lisäksi kuntien ja valtion välisten rahoitussuhteiden muutokseen liittyen kuntien yhteisöveron jako-osuutta alennettaisiin pysyvästi 1,13 prosenttiyksiköllä ja valtion osuutta korotettaisiin vastaavasti. Valtion ja kuntien rahoitussuhteen muutokseen ovat vaikuttaneet muun muassa yhteisöveron tuoton alentuneet arviot kesän 2001 aikana sekä kuntatyönantajan kansaneläkemaksun alentamisen ja ansiotulovähennyksen korotuksen mitoitukset.

Marraskuun 17 päivänä 2000 annettuun tulopoliittista sopimusta vuosille 2001—2002 koskevaan hallituksen kannanottoon sisältyy muun muassa seurakuntien taloutta koskevia toimenpiteitä. Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen korotus vähentää seurakuntien tuloja noin 9 miljoonalla eurolla

vuonna 2002. Tämän johdosta muun muassa yhteisöverojen jako-osuutta valtion ja seurakuntien välillä ehdotetaan muutettavaksi vuoden 2002 alusta siten, että seurakuntien osuutta korotetaan 0,07 prosenttiyksiköllä 1,63 prosentista 1,70 prosenttiin ja valtion osuutta alennetaan vastaavasti.

Edellä mainittujen muutosten jälkeen valtion osuus olisi 74,21 prosenttia, kuntien osuus 24,09 prosenttia ja seurakuntien osuus 1,70 prosenttia yhteisöveron tuotosta. Tuloverolain 124 §:ää ehdotetaan muutettavaksi uusia yhteisöveron jako-osuuksia vastaavaksi. Tällöin kunnille ja seurakunnille verovelvollisten yhteisöjen tuloveroprosentiksi ehdotetaan 7,4791 prosenttia ja ainoastaan kunnille verovelvollisten yhteisöjen tuloveroprosentiksi ehdotetaan 6,9861 prosenttia. Myös verontilityslain 12 §:n 6 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi jako-osuusmuutoksia vastaavat muutokset. Tällöin ainoastaan kunnille ja seurakunnille verovelvollisten yhteisöjen verot jaetaan siten, että kuntien osuus on 93,4083 prosenttia ja seurakuntien osuus 6,5917 prosenttia.

Verovuodesta 2003 sovellettavia yhteisöveron jako-osuuksia ei vielä ehdoteta säädettäväksi tässä vaiheessa, vaan niistä säädettäisiin erikseen myöhemmin. Verovuodesta 2003 sovellettaviin jako-osuuksiin on kuitenkin tarkoitus sisällyttää kuntien arvonnäköalaveropala utusten takaisinperintäjärjestelmästä luopumisen vaikutus pysyvästi. Lisäksi vuodesta 2003 on tarkoitus luopua verontilityslain 12 §:n mukaisesta asetusmenettelystä ja säätää uuden yksittäisten kuntien yhteisöveron jako-osuusmuutuksesta aiheutuva verotuloihin perustuvien valtionosuuksien tasausten muutoksesta johtuva jako-osuuksien muutos laissa oleviin pysyviin jako-osuuksiin.

Lisäksi verontilityslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuudet vahvistettaisiin kerralla lopullisiksi, jolloin alustavien jako-osuuksien käytöstä luovuttaisiin. Tällöin välttyttäisiin jo kerran kunnille tilitettyjen yhteisöverotulojen myöhemmiltä oikaisuilta, mikä sinänsä vakauttaisi kuntataloutta ja

lisäisi tulojen ennustettavuutta. Jako-osuuksien laskentaperusteena käytettäisiin kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietoja. Esimerkiksi verovuonna 2002 sovellettavat jako-osuudet määrättäisiin verovuosien 1999 ja 2000 tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvona. Tätä menettelyä noudatettaisiin verovuodelta 2002 tehtävistä yhteisöveron tilityksistä lähtien. Aikaisempiin verovuosiin sovellettaisiin nyt voimassa olevaa lakia, jolloin verovuosien 2000 ja 2001 jako-osuudet oikaistaisiin vastaamaan lopullisen verotuksen mukaisia osuuksia. Verontilityslain 14 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään alustavien jako-osuuksien laskentaperusteista sekä alustavien jako-osuuksien oikaisusta. Koska alustavien jako-osuuksien vahvistamisesta luovutaan, kyseiset säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Muutoksen johdosta kumottavaksi tulisi myös verontilitysasetuksen 2 § 1 momentti, jossa säädetään jakosuhteiden perusteista nykyisen menettelyn mukaisesti alustavina ja lopullisina.

Vuoden 1999 alusta voimaan tulleen yksittäisten kuntien ja seurakuntien yhteisöveron jako-osuusjärjestelmän muutoksesta joillekin kunnille aiheutuneiden erityisen suurten yhteisöverotuottomenetysten lieventämiseksi ja kunnan talouden niihin sopeuttamisen helpottamiseksi verontilityslain 30 §:n mukaista siirtymäsäännöstä ehdotetaan jatkettavaksi lakiin lisättävällä uudella 30 a §:llä. Lisäksi verovuosina 2002 ja 2003 sovellettavia 13 §:n mukaan määräytyviä jako-osuuksia korjattaisiin siten, että niiden mukaan tuleva kunnittaisen yhteisöveron määrä on enintään 840 euroa (4 994 markkaa) pienempi asukasta kohden kuin vanhan järjestelmän mukaisten jako-osuuksien perusteella laskettu määrä. Koska verovuoden 2002 verotus valmistuu vuoden 2003 lokakuun lopussa, verovuoden 2002 jako-osuuksia vahvistettaessa kyseisen korjauksen määrittämiseksi joudutaan käyttämään arvioitua määrää verovuoden 2002 yhteisöverosta. Verontilityslain 14 §:n 1 momentin mukaan valtiovarainministeriö vahvistaa jako-osuuksien laskentaperusteet, jolloin myös verotuottoarvio vahvistettaisiin samassa yhteydessä. Jako-osuudet

oikaistaisiin lopullisen verotuksen valmistuttua tältä osin vastaamaan niiden mukaista yhteisöverotuottoa. Verovuoden 2003 jako-osuuksien kohdalla meneteltäisiin vastaavasti.

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset

Takaisinperintäjärjestelmästä luopuminen poistaisi palautusten ja takaisinperinnän kohtaanto-ongelman. Uudistuksen toteuttaminen kuntien yhteisöveron jako-osuutta alentamalla vähentäisi kuntien riippuvuutta suhdanneherkistä tuloista ja edistäisi siten kuntatalouden vakautta.

Takaisinperintäjärjestelmästä luopuminen vähentäisi valtion vuotuisia tuloja noin 925 000 000 eurolla (5 500 miljoonalla markalla) vuoden 2002 tasolla laskettuna. Valtionosuusjärjestelmässä kuntien ja kuntayhtymien kustannuspohjista poistuisi arvonlisävero, jolloin valtionosuudet vähenisivät 153 miljoonalla eurolla (907 miljoonalla markalla). Koska uudistus on tarkoitettu valtion ja kuntien rahoituksen suhteen kustannusneutraalisti, kuntien yhteisöverosuudesta jäisi vähennettäväksi 772 miljoonaa euroa (4 593 miljoonaa markkaa). Lisäksi kuntien yhteisöverosta tulisi vähennettäväksi laskennallisen veron palautusta 34 miljoonaa euroa (200 miljoonaa markkaa), jolloin kuntien yhteisöverosta tulisi vähennettäväksi yhteensä 806 miljoonaa euroa (4 793 miljoonaa markkaa) tämänhetkisten arvioiden mukaan. Tämän periaatteen mukaan laskettu määrä olisikin tarkoitus ottaa laskentaperusteeksi verovuodesta 2003 sovellettavia jako-osuuksia säädettäessä.

Uudistuksen voimaantulovuonna 2002 takaisinperintäjärjestelmästä luopuminen toteutettaisiin kuitenkin erityisjärjestelyin. Vuonna 2002 valtion kassaan kertyy kuntien maksamia arvonlisäveron palautuksen takaisinperintäeriä yhteensä 147 miljoonaa euroa (873 miljoonaa markkaa), koska vuoden 2001 marras- ja joulukuulta maksettavat erät suoritetaan tammi- ja

helmikuussa vuonna 2002. Tällä määrällä alennettaisiin vuoden 2002 kuntien yhteisöverosta vähennettävää määrää, jolloin jako-osuuden määrittelyn perusteena käytettäisiin 659 miljoonaa euroa (3 920 miljoonaa markkaa). Koska yhteisöveron jako-osuudet ovat verovuosikohtaisia, on luontevinta määritellä jako-osuusprosentin muutos suhteessa verovuoden lopulliseen eli maksuunpantuun veroon. Vuoden 2002 talousarvioesitystä tehdessä verovuoden 2002 yhteisöveron maksuunpanoarvio oli 5 382 miljoonaa euroa (32 miljardia markkaa). Tähän suhteutettuna jako-osuusmuutokseksi saadaan 12,25 prosenttiyksikköä. Käsiteltäessä uudistusta aikaisemmin talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa oli esillä kuntien yhteisöverosta vähennettävän määrän suhteuttaminen kassakertymään, jolloin jo uudistuksen ensimmäisenä voimassaolovuonna valtion kassaan olisi tullut sama määrä, joka valtiolta jää saamatta arvonlisäveronpalautusten takaisinperintäjärjestelmästä luovuttaessa. Tällöin yhteisöveron maksuunpanon ja kassakertymien arviot olivat suurempia kuin vuoden 2002 talousarviota tehtäessä. Näillä perusteilla määritelty jako-osuusmuutos oli 12,03 prosenttiyksikköä. Vuoden 2002 talousarviota tehtäessä päätettiin pitää tämä aiemmin esillä ollut prosenttimuutos valmistelun perusteena. Kuntien yhteisöveron jako-osuuden alentamisen 12,03 prosenttiyksiköllä ja valtion osuuden korottamisen vastaavasti arvioidaan siirtävän vuonna 2002 yhteisöverotuottoja kunnilta valtiolle 534 miljoonaa euroa (3 174 miljoonaa markkaa), mikä määrä on 125 miljoonaa euroa (746 miljoonaa markkaa) pienempi kuin valtiolta saamatta jäävät arvonlisäveron palautusten takaisinperintäerät.

Seurakuntien jako-osuuden korottaminen 0,07 prosenttiyksiköllä ja valtion osuuden alentaminen vastaavasti lisää seurakuntien yhteisöverotuottoa vajaalla 4 miljoonalla eurolla (22 miljoonalla markalla) ja vähentää vastaavasti valtion yhteisöverotuottoa.

Kuntien jako-osuuden alentaminen 1,13 prosenttiyksiköllä ja valtion jako-osuuden korottaminen vastaavasti lisää valtion

yhteisöveron kassakertymää 50 miljoonalla eurolla (297 miljoonalla markalla) vuonna 2002.

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien yhteisöveron jako-osuuksien vahvistaminen kerralla lopulliseksi kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvona lisää kuntien talouden ennustettavuutta. Vaikka osuudet suhteessa reaali maailmaan ovatkin muutaman vuoden jäljessä, heijastuvat kunnan talouselämässä tapahtuvat muutokset kuitenkin kohtuullisen nopeasti kunnan jako-osuuteen. Lisäksi kahden vuoden tietojen ottaminen jako-osuusperusteeksi tasaa suurten kuntakohtaisten verotuottojen vaihtelua. Merkittävää on myös jo aiemmin tilitettyjen verotuottojen oikaisujen jääminen pois.

Vuoden 1999 alusta voimaan tulleen uuden yksittäisen kuntien yhteisöveron jako-osuusjärjestelmän siirtymäsäännöksen jatkaminen helpottaa merkittävästi niiden muutamien kuntien asemaa, joilla uuden järjestelmän mukaiset osuudet ovat huomattavasti pienempiä kuin vanhan järjestelmän mukaiset osuudet. Näiden kuntien yhteisöverotuottomenetysten rajoittaminen vähentää tarvetta tukea kyseisiä kuntia harkinnanvaraisilla rahoitusavustuksilla.

Kuntien yhteisöveron jako-osuuden alentaminen heijastuu osittain verovelvollisten yhteisöjen tuloveroprosentteihin siten, että niiden tuloveroprosentti alenee 3,8 prosenttiyksikköä. Tämän arvioidaan vähentävän näiltä yhteisöiltä tulevaa yhteisöverotuottoa noin 4 miljoonalla eurolla (24 miljoonalla markalla).

Ehdotettuja yhteisöveron jako-osuusmuutoksia vastaava Ahvenanmaan maakunnassa sovellettava yhteisöjen kunnallisveroprosentti olisi 29 prosentin verokannan mukaan 6,9861. Tämän tuloveroprosentin mukaiseksi yhteisöveron tuotoksi Ahvenanmaan kunnille vuonna 2002 arvioidaan noin 8 miljoonaa euroa (47,6 miljoonaa markkaa), jolloin tuotto alenisi veroprosentin muutoksen johdosta noin 4 miljoonaa euroa (23,8 miljoonaa markkaa). Esityksen taloudelliset vaikutukset liittyvät vuoden 2002 alusta voimaantuleviksi tarkoi-

tettuihin muihin lainmuutoksiin, joiden tarkoituksena on parantaa kuntatalouden vakautta. Ehdotusten kuntakohtaisia vaikutuksia on tarkasteltu hallituksen esityksessä laiksi kuntien valtionosuuslain muuttamisesta.

5.2. Hallinnolliset vaikutukset

Takaisinperintämenettelyn edellyttämästä verotusmenettelystä ja rahaliikenteestä luopuminen vähentäisi jonkin verran verohallinnon ja kuntien hallinnollisia kustannuksia.

Laskennallisen veron palautusmenettelyn käyttöönotto monimutkaistaisi jossain määrin kuntien nykyistä palautusjärjestelmää. Koska uusi palautus kuitenkin toteutettaisiin nykyisen palautusmenettelyn puitteissa, muutoksen vaikutus olisi verohallinnon kannalta vähäinen. Palautusten edellytysten tutkiminen, hakeminen ja kirjanpitokäsittely lisääisi jonkin verran kuntasektorin työmäärää. Ehdotuksella ei kuitenkaan arvioida olevan organisatorisia vaikutuksia eikä merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Muilla ehdotuksilla ei ole käytännössä merkittäviä hallinnollisia vaikutuksia.

6. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä sisäasiainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, opetusministeriön sekä Suomen Kuntaliitto ry:n kesken. Esitys perustuu kuntien hankintojen arvonlisäverotyöryhmän selvityksiin (valtiovarainministeriön työryhmämuiistioita 3/2001) sekä talouspoliittisen ministerivaliokunnan 15 päivänä toukokuuta 2001 tekemiin päätöksiin kunnallistalouden vakauden lisäämistä koskeviksi toimenpiteiksi.

Kuntien arvonlisäveron palautus- ja takaisinperintäjärjestelmään liittyvistä muutoksista on työryhmävaiheessa pyydetty lausunnot Suomen Kuntaliitto ry:ltä, Ahvenanmaan maakuntahallitukselta, sisäasiainministeriöltä, opetusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, Kilpailuvirastolta,

Verohallitukselta ja Tilastokeskukselta sekä keskeisiltä elinkeinoelämän etujärjestöiltä. Asiaa on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa. Esityksen valmistelun yhteydessä on kuultu Ahvenanmaan maakuntahallitusta.

7. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy seuraaviin samassa yhteydessä annettaviin kuntatalouden vakauttamista edistäviin lainmuutosesityksiin:

1) hallituksen esitys laiksi kuntien valtionosuuslain muuttamisesta;

2) hallituksen esitys laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain, vapaasta sivistystyöstä annetun lain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 8 §:n ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 4 §:n sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta;

3) hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta. Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki arvonnäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta

Kuntien hankintoihin sisältyvän arvonnäveron palautusten takaisinperinnästä luovuttaisiin ja tätä koskeva laki kumottaisiin.

1.2. Arvonnäverolaki

130 §. Pykälässä säädetään kuntien verollisiin hankintoihin sovellettavasta palautusjärjestelmästä. Pykälän 3 momentin mukaan palautus peritään takaisin siten kuin siitä erikseen säädetään. Koska palautusten takaisinperintäjärjestelmästä ehdotetaan luovuttavaksi, mainittu viittaussäännös kumottaisiin.

Pykälän 4 momentin mukaan kunnat ilmoittavat verovirastoille kalenterivuodelta palautuksena saatujen verojen yhteismäärän viimeistään kalenterivuotta seuraavan helmikuun loppuun mennessä. Näiden tietojen perusteella määritetään takaisinperittävä määrä. Vaikka tiedot eivät enää olisi tarpeen takaisinperintää varten, niitä tarvitaan edelleenkin Euroopan yhteisön omien varojen arvonnäveropohjan laskentaan. Tämän vuoksi ilmoitusmenettely säilyisi myös jatkossa. Lääninverovirasto on nimikkeenä muuttunut verovirastoksi, joten säännökseen tehtäisiin tekninen tarkistus.

130 a §. Lakiin lisättäisiin uusi 130 a §, jossa säädetään kuntien verotomiin hankintoihin sisältyvän laskennallisen veron palautuksesta. Lain 8 §:n mukaan palautusoikeus koskisi myös kuntayhtymiä ja Ahvenanmaan maakuntaa.

Pykälän 1 momentin mukaan kunnalla olisi oikeus saada palautuksena laskennallinen vero verottomina hankkimistaan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista palveluista ja tavaroista.

Momentin 1 kohdan mukaan palautukseen oikeuttaisi hankinta, jonka kohteena on laissa tarkoitettu veroton terveyden- ja sairaanhoitopalvelu sekä siihen läheisesti liittyvät verottomat palvelut ja tavarat. Tällaiset verottomat toiminnot on määritelty tarkemmin 34—36 §:ssä. Palautus koskisi 34 §:ssä määriteltyjen varsinaisten terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen lisäksi hoitotoimen harjoittajan hoidon yhteydessä luovuttamia hoitoon tavanomaisesti liittyviä palveluja ja tavaroita sekä 36 §:ssä tarkoitettuja sairaankuljetuksia, tutkimus- ja laboratorion palveluja, hammasproteeseja ja niihin kohdistuvia hammasteknisiä työsuorituksia sekä äidinmaitoa, ihmisverta, ihmiselimiä ja ihmiskudosta. Koska 36 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen tavaroiden ja palvelujen ostajana voi olla vain yksityinen terveydenhuollon harjoittaja eikä kunta, siinä tarkoitettujen verottomien hankintojen jäisivät palautusoikeuden ulkopuolelle.

Momentin 2 kohdan mukaan palautus saataisiin myös 37 §:ssä tarkoitettua

verottomana sosiaalihuoltona tapahtuvasta palvelujen ja tavaroiden ostosta. Palautus koskisi kaikilta sosiaaliviranomaisen valvonnassa toimivilta yksityisiltä sosiaalipalvelun tuottajilta verotta ostettuja palveluja ja tavaroita.

Koska palautus koskisi myös eräitä verottomia tavaraostoja, palautus myönnettäisiin neutraalisuussyistä myös niiden yhteisöhankinnasta ja maahantuonnista.

Rajanvetovaikeuksien helpottamiseksi palautusoikeus koskisi paitsi sellaisia edellä mainittuja hankintoja, jotka kunta käyttää järjestäessään verottoman terveyden- ja sosiaalihuollon kuntalaisille, myös kunnan omaa hallintoa varten tehtäviä hankintoja. Palautus saataisiin siten esimerkiksi työterveydenhuoltopalvelujen ostosta kunnan henkilökunnalle. Palautusoikeuden rajaaminen vain tiettyihin toimintoihin monimutkaistaisi menettelyä. Kunta voisi lisäksi joka tapauksessa tuottaa vastaavat palvelut itse ilman piilevää verokustannusta.

Pykälän 2 momentin mukaan kunta saisi neutraalisuussyistä palautuksen myös 1 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittajalle toimintaa varten antamastaan tuesta tai avustuksesta. Jos palautusta ei myönnettäisi, palvelun tuottaminen itse muodostuisi kunnalle verotuksellisesti edullisemmaksi kuin sen järjestäminen avustuksen avulla. Koska yksityisestä ostopalvelusta myönnettäisiin palautus, avustuksen antaminen olisi tällöin myös ostopalvelun käyttöön verrattuna epäedullisemmassa asemassa. Palautusoikeus koskisi vain 1 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittajalle annettua tukea tai avustusta. Siten esimerkiksi yksityishenkilölle annettava toimeentulotuki ei oikeuttaisi palautukseen. Merkitystä ei olisi sillä, annetaanko tuki tai avustus toiminnan harjoittajalle suoraan hintoihin liittyvänä tukena vai toiminnan yleisten edellytysten parantamiseksi.

Palautus myönnettäisiin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista palvelujen ja tavaroiden hankinnoista sekä elinkeinonharjoittajilta että sellaisilta oikeushenkilöiltä ja luonnollisilta henkilöiltä, joita ei arvonlisäverotuksessa pidetä elinkeinonharjoittajina. Tällaisia ovat

esimerkiksi sellaiset toiminnan harjoittajat, jotka rahoittavat toimintansa yleisavustuksin.

Palautuksen suuruus olisi 3 momentin mukaan 5 prosenttia palvelun tai tavarain ostohinnasta, maahan tuodun tavarain veron perusteesta taikka tuen tai avustuksen määrästä. Palautus laskettaisiin hinnasta, johon piilevä vero sisältyy. Jos esimerkiksi palvelun ostohinta olisi 100 000 markkaa, palautuksen suuruus olisi 5 000 markkaa.

Kunnat hinnoittelisivat verottomat palvelunsa 130 §:ssä tarkoitetusta palautusjärjestelmästä johtuen ilman piilevää verokustannusta. Tämä vuoksi 4 momentin 1 kohdan mukaan palautusta ei saataisi kunnalta tehdyistä hankinnoista eikä kunnalle annetusta tuesta tai avustuksesta. Tämä koskisi myös kuntayhtymältä tai Ahvenanmaan maakunnalta tehtyjä hankintoja ja niille annettua tukea.

Pykälän 4 momentin 2 kohdassa todettaisiin, että palautus ei koskisi työsuhteen perusteella maksettuja korvauksia. Säännös on tarpeen selkeyden vuoksi, koska palautus kattaisi muitakin kuin elinkeinonharjoittajilta tapahtuvat palvelujen hankinnat.

Pykälän 5 momentin mukaan laskennallisen veron palautukseen sovellettaisiin vastaavaa ilmoitusmenettelyä kuin 130 §:ssä tarkoitettuun palautukseen.

133 §. Pykälässä säädetään 130—131 a §:ssä tarkoitettua palautusoikeutta koskevien säännösten suhteesta lain muihin aineellisiin ja menettelyä koskeviin säännöksiin. Pykälään tehtäisiin uuden laskennallisen veron palautusmenettelyn edellyttämät muutokset.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säänneltäisiin lisättäväksi ehdotetussa 130 a §:ssä tarkoitetun palautuksen suhteesta lain muihin säännöksiin. Erityissäännös on tarpeen, koska laskennallisen veron palautukseen sovellettavat säännökset poikkeaisivat eräiltä osin 130 §:ssä tarkoitettua palautusta koskevista säännöksistä. Samalla pykälän 1 ja 3 momenttia tarkistettaisiin siten, että niissä olevat viittaukset eivät koskisi 130 a §:ssä tarkoitettua palautusta.

Laskennallisen veron palautus poikkeaisi 130 §:ssä tarkoitetusta palautuksesta siten, että uuteen palautukseen ei menettelyn

yksinkertaisuuden ja selkeyden vuoksi sovellettaisi, mitä lain aineellisissa säännöksissä säädetään vähennykseen oikeuttavasta käytöstä ja vähennettävästä verosta. Siten esimerkiksi 21 ja 22 §:n oman käytön verotusta koskevat säännökset eivät soveltuisi palveluihin ja tavaroihin, joista on saatu laskennallisen veron palautus. Myöskään 114 §:n vähennysoikeuden rajoituksia ei sovellettaisi. Nyt kysymyksessä olevien hankintojen luonne huomioon ottaen mainitut säännökset eivät sellaisenaan sovellu hyvin laskennallisen veron palautukseen eikä niillä olisi käytännössä suurta merkitystä.

Uuden 5 momentin mukaan palautettavaan laskennalliseen veroon ja palautukseen oikeutettuun sovellettaisiin, mitä 13—22 luvussa säädetään vähennettävästä verosta ja verovelvollisesta. Laskennalliseen veroon sovellettaisiin siten samoja menettelysäännöksiä kuin vähennettävään veroon ja 130 §:ssä tarkoitettuun palautukseen. Tämä merkitsisi muun muassa sitä, että verovelvolliset kunnat voisivat ilmoittaa laskennallisen veron kuukausittain veroilmoituksissaan ja vähentää sen suoritettavista veroista. Palautushakemukseen sovellettaisiin samoja säännöksiä kuin verovelvollisen ennakkopalautushakemukseen ja palautuspäätökseen samoja sääntöjä kuin vähennettävän veron palauttamista koskeviin päätöksiin. Laskennallisen veron palautuksen saajat rinnastettaisiin menettelysäännöksissä verovelvollisiin vastaavalla tavalla kuin 130 §:ssä tarkoitettujen palautuksen saajat.

209 a §. Pykälä koskee tositteenantovelvollisuutta ja eräitä laskumerkintöjä. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Samalla nykyinen 3—7 momentti siirtyisivät 4—8 momentiksi.

Uuden 3 momentin mukaan velvollisuus antaa ostajalle tosite ulotettaisiin koskemaan myös tilanteita, joissa myyjä luovuttaa kunnalle verottomia terveyden- ja sairaanhoitoon sekä sosiaalihuoltoon liittyviä palveluja ja tavaroita. Voimassa olevan 1 momentin mukaan tositteenantovelvoite koskee vain verovelvollisia myyjiä. Säännöstä sovellettaisiin myös myynteihin kuntayhtymälle ja Ahvenanmaan

maakunnalle.

Arvonlisäveroasetus (50/1994) sisältää säännöksiä tositteeseen merkittävistä tiedoista. Asetuksen 3 §:n mukaan muun muassa vähennettävän veron määrään vaikuttavien liiketapahtumien on perustuttava kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitettuun tositteeseen. Asetuksen 5 §:n 2 kohdan mukaan myyntitositteeseen on tehtävä verottomuutta osoittava merkintä, jos myynnistä toiselle verovelvolliselle ei ole suoritettava veroa. Asetuksen säännöksiä sovellettaisiin 133 §:n 5 momentin viittaussäännöksen perusteella myös laskennallisen veron palautukseen oikeuttaviin tositteisiin.

1.3. Verontilityslaki

12 §. Pykälän 1 momentissa säädetään veronsaajaryhmien yhteisöveron jako-osuudesta. Momenttiin tehtäisiin verovuodelle 2002 kuntien arvonlisäveron palautusten takaisinperintäjärjestelmästä luopumisesta, kuntien ja valtion välisten rahoitussuhteiden muutoksesta sekä valtion ja seurakuntien välisten jako-osuuksien muutoksesta johtuvat veronsaajaryhmien yhteisöveron jako-osuusmuutokset, joita sovellettaisiin pysyvän säännöksen sijasta. Verovuodesta 2003 sovellettavista jako-osuuksista säädettäisiin erikseen myöhemmin.

Pykälän 6 momentissa säädetään kunnille ja seurakunnille tulevista jako-osuuksista, jotka muodostuvat tuloverolain 21 ja 22 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen veroista. Koska yhteisöveron jako-osuuksia verovuodelle 2002 ehdotetaan muutettavaksi, momentissa säädetyt prosenttiosuudet muutettaisiin uusia jako-osuuksia vastaavaksi.

13 §. Pykälän 1 momentissa säädetään yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuuden määräytymisestä. Momenttia muutettaisiin siten, että yhteisöveron jako-osuudet vahvistettaisiin kerralla lopullisiksi. Kunnan verovuoden jako-osuus olisi kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo. Nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan kunkin verovuoden lopulliset jako-osuudet määräytyvät kyseisen verovuoden tietojen perusteella.

14 §. Pykälän 1 momentissa säädetään kunnan ja seurakunnan verovuoden jako-osuuksien laskentaperusteiden vahvistamisesta. Momenttia muutettaisiin siten, että alustavien jako-osuuksien laskentaperusteita ei enää vahvistettaisi, koska jako-osuudet vahvistetaan kerralla lopullisiksi.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädetään alustavista jako-osuuksista ja niiden oikaisuista. Koska jako-osuudet ehdotetaan säädettäväksi kerralla lopullisiksi verovuodesta 2002, nämä säännökset kumottaisiin tarpeettomina.

30 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jolla jatkettaisiin ja tarkistettaisiin 30 §:n mukaista yksittäisiä kuntia koskevaan siirtymäsäännöstä. Uuden pykälän mukaan verovuosina 2002 ja 2003 sovellettavia 13 §:n mukaisesti määräytyviä jako-osuuksia korjattaisiin siten, että niiden mukaan tuleva kunnittaisen yhteisöveron määrä olisi enintään 840 euroa pienempi asukasta kohden kuin veronkantolain 12 d §:n mukaisesti vahvistettujen jako-osuuksien mukainen vastaava määrä. Jako-osuudet oikaistaisiin lopullisen verotuksen tietojen mukaisiksi verotuksen valmistuttua.

1.4. Tuloverolaki

124 §. Pykälän 2 ja 3 momentissa säädetään veron määräytymisestä ja veroprosenteista sekä yhteisön ja yhteisetuuden Ahvenanmaan maakunnasta saadusta tulosta suoritettavasta verosta valtiolle verovuosilta 2001—2003. Koska yhteisöveron jako-osuuksia verovuodelle 2002 ehdotetaan muutettavaksi, myös pykälän 2 momentti muutettaisiin uusia jako-osuuksia vastaavaksi. Yhteisön ja yhteisetuuden Ahvenanmaan maakunnasta

saadusta tulosta suoritettaisiin kuitenkin verovuodelta 2002 veroa valtiolle 21,5209 prosenttia nykyisen 17,7248 prosentin sijaan. Erityissääntely Ahvenanmaan maakunnan osalta johtuu siitä, että verontilityslain 12 §:n mukainen menettely, jonka perusteella verotuloihin perustuvien valtionosuuksien tasausten vaikutus otetaan huomioon jako-osuuksissa, ei koske Ahvenanmaan maakuntaa. Syynä on se, että Ahvenanmaan maakunnan kunnat eivät ole kuntien valtionosuuslain (1147/1996) piirissä.

Pykälän 3 momentissa säädetään osittain verovapaiden yhteisöjen tuloveroprosenteista. Yhteisöveron jako-osuusmuutokset vaikuttavat myös näihin prosentteihin. Momenttiin tehtäisiin yhteisöveron jako-osuusmuutoksista aiheutuvat muutokset.

Näitä muutoksia sovellettaisiin nykyisten pysyvien säännösten sijasta. Verovuodesta 2003 sovellettavista pysyvistä prosenteista säädettäisiin erikseen myöhemmin.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan vuoden 2002 alusta.

Arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annettua lakia sovellettaisiin viimeisen kerran vuonna 2001 vahvistettuihin maksuosuuksiin.

Verontilityslain muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran verovuodelta 2002 tehtäviin yhteisöveron tilityksiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta 31 päivänä tammikuuta 1994 annettu laki (79/1994) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Vuonna 2001 vahvistettuihin maksuosuuksiin, jotka on suoritettava vuoden 2002 aikana, sovelletaan kuitenkin edelleen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2 §

2.**Laki****arvonlisäverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 130 §:n 3 momentti ja

muutetaan 130 §:n 4 momentti ja 133 §:n 1 ja 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 133 §:n 1 ja 3 momentti laissa 940/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 130 a §, 133 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 940/1999, uusi 5 momentti ja 209 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1486/1994 ja 1767/1995 sekä mainitussa laissa 940/1999, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3–7 momentti siirtyvät 4–8 momentiksi, seuraavasti:

Kunnat

130 §

Kunnan on ilmoitettava verovirastolle kalenterivuodelta 1 momentin nojalla palautuksena saatavien verojen yhteismäärä viimeistään kalenterivuotta seuraavan toisen kuukauden loppuun mennessä siltä osin kuin tietoja ei ole aikaisemmin ilmoitettu.

Ilmoitettavasta määrästä saadaan vähentää 6 §:n 2 momentin nojalla kalenterivuodelta suoritettava vero.

130 a §

Kunnalla on oikeus saada palautuksena laskennallinen vero seuraavista verottomina hankkimistaan palveluista ja tavaroista:

1) 34 §:ssä tarkoitettu terveyden- ja sairaanhoitopalvelu sekä mainitussa lainkohdassa tarkoitettu hoitoon liittyvä

palvelu ja tavara samoin kuin 36 §:ssä 1—4 kohdassa tarkoitetut palvelut ja tavarat;

2) 37 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuoltoon liittyvä palvelu tai tavara.

Kunnalla on oikeus saada palautus myös 1 momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittajalle toimintaa varten antamastaan tuesta tai avustuksesta.

Laskennallinen vero on 5 prosenttia palvelun tai tavaran ostohinnasta, maahan tuodun tavaran 9 luvussa tarkoitettua veron perusteesta taikka tuen tai avustuksen määrästä.

Palautusta ei saada:

1) kunnalta tehdyistä hankinnoista eikä kunnalle annettua tuesta tai avustuksesta;

2) työsuhteen perusteella maksettavista korvauksista.

Kunnan on ilmoitettava verovirastolle kalenterivuodelta 1 ja 2 momentin nojalla palautuksena saatavien laskennallisten verojen yhteismäärä viimeistään kalenterivuotta seuraavan toisen kuukauden loppuun mennessä siltä osin kuin tietoja ei ole aikaisemmin ilmoitettu.

133 §

Mitä tässä laissa säädetään vähennykseen oikeuttavasta käytöstä ja vähennettävästä verosta, sovelletaan myös 130, 131 ja 131 a §:ssä tarkoitettuun palautukseen

oikeuttavaan käyttöön ja palautettavaan veroon.

Mitä 13—23 luvussa säädetään verovelvollisesta, sovelletaan myös 130, 131 ja 131 a §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeutettuun sekä tavaran yhteisöhankkijaan, jonka ei ole 72 f §:n nojalla suoritettava veroa.

Mitä 13—22 luvussa säädetään vähennettävästä verosta ja verovelvollisesta, sovelletaan myös 130 a §:ssä tarkoitettuun palautettavaan veroon ja palautukseen oikeutettuun.

209 a §

Edellä 130 a §:n 1 momentissa tarkoitetun palvelun tai tavaran myyjän on annettava myynnistä kunnalle tosite.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, kun tavara on toimitettu tai palvelu suoritettu palautukseen oikeutetulle, yhteisöhankinta on tehty taikka maahan tuotu tavara on luovutettu tullivalvonnasta lain tultua voimaan.

3.

Laki

verontilityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 10 päivänä heinäkuuta 1998 annetun verontilityslain (532/1998) 12 §:n 1 ja 6 momentti, 13 §:n 1 momentti ja 14 §, sellaisena kuin niistä ovat 12 §:n 1 ja 6 momentti laissa 1342/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 30 a § seuraavasti:

12 §

Veronsaajaryhmien jako-osuudet

Verovuonna 2002 sovellettava valtion jako-

osuus on 74,21 prosenttia, kuntien jako-osuus on 24,09 prosenttia ja seurakuntien jako-osuus on 1,70 prosenttia yhteisöverosta. Evankelis-luterilaisten seurakuntien yhteisövero on 99,92 prosenttia ja

ortodoksisten seurakuntien yhteisövero on 0,08 prosenttia seurakuntien yhteisöverosta.

Kunnille ja seurakunnille tuleviin yhteisöveroihin lisätään tuloverolain 21 ja 22 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen verot siten, että kuntien osuus on 93,4083 prosenttia ja seurakuntien osuus 6,5917 prosenttia.

13 §

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuudet

Kunnan verovuoden jako-osuus on kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo. Kunnan jako-osuus saadaan laskemalla kunkin kunnan verovuoden 2 momentin mukaisen yritystoimintaerän ja 4 momentin mukaisen metsäerän summan suhteellinen osuus kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta. Evankelis-luterilaisen seurakunnan verovuoden jako-osuus määräytyy vastaavasti.

14 §

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuuksien vahvistaminen

Valtiovarainministeriö vahvistaa kunnan

verovuoden jako-osuuden laskentaperusteet kuntien yhteisöveroista ja evankelis-luterilaisen seurakunnan verovuoden jako-osuuden laskentaperusteet seurakuntien yhteisöveroista kuultuaan kuntien keskusjärjestöä ja Kirkkohallitusta. Jako-osuuksien muuttuessa oikaistaan verovuodelta siihen mennessä tilitetyt verot vastaamaan uusia jako-osuuksia.

30 a §

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuuksien määräytyminen verovuosilta 2002—2003

Verovuosina 2002 ja 2003 sovellettavia 13 §:n mukaisesti määräytyviä jako-osuuksia korjataan siten, että niiden mukaan tuleva kunnittaisen yhteisöveron määrä on enintään 840 euroa pienempi asukasta kohden kuin veronkantolain 12 d §:n mukaisesti vahvistettujen jako-osuuksien mukainen vastaava määrä. Vuosien 2002 ja 2003 jako-osuudet oikaistaan lopullisen verotuksen tietojen mukaisiksi verotuksen valmistuttua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 2002 tehtäviin yhteisöveron tilityksiin.

4.

Laki**tuloverolain 124 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1222/1999, seuraavasti:

124 §

Veron määräytyminen

—————
 Pääomatulojen tuloveroprosentti on 29. Yhteisön ja yhteisyyden tuloveroprosentti on niin ikään 29. Yhteisöjen ja yhteisyyksien veron jakautumisesta eri veronsaajien kesken säädetään verontilityslaisissa (532/1998). Yhteisön ja yhteisyyden Ahvenanmaan maakunnasta saadusta tulosta suoritetaan kuitenkin verovuodelta 2002 veroa valtiolle 21,5209 prosenttia.

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti verovuonna 2002 on 7,4791. Näiden yhteisöjen veron jakautumisesta kunnan ja seurakunnan kesken säädetään verontilityslaisissa. Edellä 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön tuloveroprosentti verovuonna 2002 on 6,9861.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1993 annetun arvonlisäverolain (1501/1993) 130 §:n 3 momentti ja
muutetaan 130 §:n 4 momentti ja 133 §:n 1 ja 3 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 133 §:n 1 ja 3 momentti laissa 940/1999, sekä
lisätään lakiin uusi 130 a §, 133 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 940/1999, uusi
5 momentti ja 209 a §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1486/1994 ja 1767/1995 sekä
mainitussa laissa 940/1999, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3–7 momentti siirtyvät 4–8
momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Kunnat

130 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu palautus peritään kunnilta takaisin siten kuin siitä erikseen säädetään.

Kunnan on ilmoitettava lääninverovirastolle kalenterivuodelta 1 momentin nojalla palautuksena saatavien verojen yhteismäärä viimeistään kalenterivuotta seuraavan toisen kuukauden loppuun mennessä siltä osin kuin tietoja ei ole aikaisemmin ilmoitettu. Ilmoitettavasta määrästä saadaan vähentää 6 §:n 2 momentin nojalla kalenterivuodelta suoritettava vero.

(3 mom. kumotaan)

Kunnan on ilmoitettava verovirastolle kalenterivuodelta 1 momentin nojalla palautuksena saatavien verojen yhteismäärä viimeistään kalenterivuotta seuraavan toisen kuukauden loppuun mennessä siltä osin kuin tietoja ei ole aikaisemmin ilmoitettu. Ilmoitettavasta määrästä saadaan vähentää 6 §:n 2 momentin nojalla kalenterivuodelta suoritettava vero.

130 a §

Kunnalla on oikeus saada palautuksena laskennallinen vero seuraavista verottomina hankkimistaan palveluista ja tavaroista:

- 1) 34 §:ssä tarkoitettu terveyden- ja sairaanhoitopalvelu sekä mainitussa lainkohdassa tarkoitettu hoitoon liittyvä palvelu ja tavara samoin kuin 36 §:ssä 1–4 kohdassa tarkoitettut palvelut ja tavarat;*
- 2) 37 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuoltoon liittyvä palvelu tai tavara.*

Kunnalla on oikeus saada palautus myös 1

momentissa tarkoitetun toiminnan harjoittajalle toimintaa varten antamastaan tuesta tai avustuksesta.

Laskennallinen vero on 5 prosenttia palvelun tai tavaran ostohinnasta, maahan tuodun tavaran 9 luvussa tarkoitetusta veron perusteesta taikka tuen tai avustuksen määrästä.

Palautusta ei saada:

1) kunnalta tehdyistä hankinnoista eikä kunnalle annetusta tuesta tai avustuksesta; 2) työsuhteen perusteella maksettavista korvauksista.

Kunnan on ilmoitettava verovirastolle kalenterivuodelta 1 ja 2 momentin nojalla palautuksena saatavien laskennallisten verojen yhteismäärä viimeistään kalenterivuotta seuraavan toisen kuukauden loppuun mennessä siltä osin kuin tietoja ei ole aikaisemmin ilmoitettu.

133 §

Mitä tässä laissa säädetään vähennykseen oikeuttavasta käytöstä ja vähennettävästä verosta, sovelletaan myös 130—131 a §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeuttavaan käyttöön ja palautettavaan veroon.

Mitä 13—23 luvussa säädetään verovelvollisesta, sovelletaan myös 130—131 a §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeutettuun sekä tavaran yhteisöhankkijaan, jonka ei ole 72 f §:n nojalla suoritettava veroa.

133 §

Mitä tässä laissa säädetään vähennykseen oikeuttavasta käytöstä ja vähennettävästä verosta, sovelletaan myös 130, 131 ja 131 a §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeuttavaan käyttöön ja palautettavaan veroon.

Mitä 13—23 luvussa säädetään verovelvollisesta, sovelletaan myös 130, 131 ja 131 a §:ssä tarkoitettuun palautukseen oikeutettuun sekä tavaran yhteisöhankkijaan, jonka ei ole 72 f §:n nojalla suoritettava veroa.

Mitä 13—22 luvussa säädetään vähennettävästä verosta ja verovelvollisesta, sovelletaan myös 130 a §:ssä tarkoitettuun palautettavaan veroon ja palautukseen oikeutettuun.

209 a §

Edellä 130 a §:n 1 momentissa tarkoitetun palvelun tai tavaran myyjän on annettava myynnistä kunnalle tosite.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

20 .

Lakia sovelletaan, kun tavara on toimitettu tai palvelu suoritettu palautukseen oikeutetulle, yhteisöhankinta on tehty taikka maahan tuotu tavara on luovutettu tullivalvonnasta lain tultua voimaan.

3.

Laki**verontilityslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 10 päivänä heinäkuuta 1998 annetun verontilityslain (532/1998) 12 §:n 1 ja 6 momentti, 13 §:n 1 momentti ja 14 §, sellaisena kuin niistä ovat 12 §:n 1 ja 6 momentti laissa 1342/1999, sekä lisätään lakiin uusi 30 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

*Veronsaajaryhmien jako-osuudet**Veronsaajaryhmien jako-osuudet*

Verovuodesta 2000 sovellettava valtion jako-osuus on 61,12 prosenttia, kuntien jako-osuus on 37,25 prosenttia ja seurakuntien jako-osuus on 1,63 prosenttia yhteisöverosta. Evankelis-luterilaisten seurakuntien yhteisövero on 99,92 prosenttia ja ortodoksisten seurakuntien yhteisövero on 0,08 prosenttia seurakuntien yhteisöverosta.

Verovuonna 2002 sovellettava valtion jako-osuus on 74,21 prosenttia, kuntien jako-osuus on 24,09 prosenttia ja seurakuntien jako-osuus on 1,70 prosenttia yhteisöverosta. Evankelis-luterilaisten seurakuntien yhteisövero on 99,92 prosenttia ja ortodoksisten seurakuntien yhteisövero on 0,08 prosenttia seurakuntien yhteisöverosta.

Kunnille ja seurakunnille tuleviin yhteisöveroihin lisätään tuloverolain 21 ja 22 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen verot siten, että kuntien osuus on 95,8076 prosenttia ja seurakuntien osuus 4,1924 prosenttia.

Kunnille ja seurakunnille tuleviin yhteisöveroihin lisätään tuloverolain 21 ja 22 §:ssä tarkoitettujen yhteisöjen verot siten, että kuntien osuus on 93,4083 prosenttia ja seurakuntien osuus 6,5917 prosenttia.

13 §

13 §

*Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuudet**Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuudet*

Kunnan jako-osuus määräytyy

Kunnan verovuoden jako-osuus on kahden

Voimassa oleva laki

verovuositain kunkin kunnan 2 momentin mukaisen yritystoimintaerän ja 4 momentin mukaisen metsäerän summan suhteellisena osuutena kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta. Evankelis-luterilaisen seurakunnan jako-osuus määräytyy vastaavasti.

14 §

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuuksien vahvistaminen

Asianomainen ministeriö vahvistaa kullekin verovuodelle alustavat ja lopulliset kunnan jako-osuuden laskentaperusteet kuntien yhteisöveroista ja evankelis-luterilaisen seurakunnan jako-osuuden laskentaperusteet seurakuntien yhteisöveroista kuultuaan kuntien keskusjärjestöä ja Kirkkohallitusta. Alustavien jako-osuuksien 13 §:n mukaiset laskentaperusteet vahvistetaan ja niitä tarkistetaan siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Jako-osuudet oikaistaan 13 §:n mukaisiksi verovuoden lopullisiksi jako-osuuksiksi verovuoden säännönmukaisen verotuksen valmistumisvuotta seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Jako-osuuksien muuttuessa oikaistaan verovuodelta siihen mennessä tilitetyt verot vastaamaan uusia jako-osuuksia.

Ehdotus

viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo. Kunnan jako-osuus saadaan laskemalla kunkin kunnan verovuoden 2 momentin mukaisen yritystoimintaerän ja 4 momentin mukaisen metsäerän summan suhteellinen osuus kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta. Evankelis-luterilaisen seurakunnan verovuoden jako-osuus määräytyy vastaavasti.

14 §

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuuksien vahvistaminen

Valtiovarainministeriö vahvistaa kunnan verovuoden jako-osuuden laskentaperusteet kuntien yhteisöveroista ja evankelis-luterilaisen seurakunnan verovuoden jako-osuuden laskentaperusteet seurakuntien yhteisöveroista kuultuaan kuntien keskusjärjestöä ja Kirkkohallitusta.

Jako-osuuksien muuttuessa oikaistaan verovuodelta siihen mennessä tilitetyt verot vastaamaan uusia jako-osuuksia.

30 a §

Yksittäisten kuntien ja seurakuntien jako-osuuksien määräytyminen verovuosilta 2002—2003

Verovuosina 2002 ja 2003 sovellettavia 13 §:n mukaisesti määräytyviä jako-osuuksia korjataan siten, että niiden mukaan tuleva kunnittaisen yhteisöveron määrä on enintään 840 euroa pienempi asukasta kohden kuin veronkantolain 12 d §:n

mukaisesti vahvistettujen jako-osuuksien mukainen vastaava määrä. Vuosien 2002 ja 2003 jako-osuudet oikaistaan lopullisen verotuksen tietojen mukaisiksi verotuksen valmistuttua.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 2002 tehtäviin yhteisöveron tilityksiin.

4.

Laki

tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 124 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1222/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

124 §

Veron määräytyminen

Pääomatulojen tuloveroprosentti on 29. Yhteisön ja yhteisyyden tuloveroprosentti on niin ikään 29. Yhteisöjen ja yhteisyyksien veron jakautumisesta eri veronsaajien kesken säädetään verontilityslaisissa (532/1998). Yhteisön ja yhteisyyden Ahvenanmaan maakunnasta saadusta tulosta suoritetaan kuitenkin verovuosilta 2001—2003 veroa valtiolle 17,7248 prosenttia.

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti on 11,2752. Näiden yhteisöjen veron jakautumisesta kunnan ja seurakunnan kesken säädetään verontilityslaisissa. Edellä 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön tuloveroprosentti on 10,8025.

Pääomatulojen tuloveroprosentti on 29. Yhteisön ja yhteisyyden tuloveroprosentti on niin ikään 29. Yhteisöjen ja yhteisyyksien veron jakautumisesta eri veronsaajien kesken säädetään verontilityslaisissa (532/1998). Yhteisön ja yhteisyyden Ahvenanmaan maakunnasta saadusta tulosta suoritetaan kuitenkin verovuodelta 2002 veroa valtiolle 21,5209 prosenttia.

Edellä 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun osittain verovapaan yhteisön ja tiekunnan sekä yleishyödyllisen yhteisön kiinteistöstä saadun tulon tuloveroprosentti verovuonna 2002 on 7,4791. Näiden yhteisöjen veron jakautumisesta kunnan ja seurakunnan kesken säädetään verontilityslaisissa. Edellä 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun yhteisön tuloveroprosentti verovuonna 2002 on 6,9861.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 ____ .